

EVANGELIKUS ŐRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETILAP.

A lapot szellemi és anyagi tekintetben illető mindennemű postai küldemény, a hirdetések szövege és ára, valamint az esetleges reklamáció is a lap tulajdonosához: Noszkó István lelkészhez Rákoskereszturra (Pest megye) küldendő. ☒ ☒

SZERKESZTIK:
RAFFAY SÁNDOR NOSZKÓ ISTVÁN
 budapesti lelkész. rákoskereszturi lelkész.
 FŐMUNKATÁRSÁK:
SCHOLTZ ÖDÖN BLATNICZKY PÁL
 ágfalvi esperes-lelkész. cinkotai lelkész.
GÖMÖRY JÁNOS
 eperjesi főgym. igazgató.

Megjelenik hetenként egy iven
 A lap ára:
 Egész évre 14 K
 Félévre 7 K
 Egyes szám ára 40 f
 Hirdetések és pályázatok ára:
 Egész oldal 40 K
 Állandó hirdetések megengedése szerint

TARTALOMJEGYZÉK: VEZÉRCIKK: **A Reformatio 397-ik évfordulója.** — **Az evangélikus egyház Amerikában.** **) — **Ijju évek.** Algöver Adolf — **Nem késünk?** Rédei Károly. — **A hitoktatói díjairól.** — **Irodalom.** — **Belélet** — **Pályázatok és hirdetések.**

A Reformatio 397-ik évfordulója.

Nagy időket élünk! Nagy próbára tesz minket az Úr!

A világosság és az igazság lassanként majd 400 éven át — szétördelte a setétség és a bűn rabbilincseit, s valódi erényt teremtve méltóvá igyekezett tenni az embert a polgári és a lelkiismereti szabadság megszerzésére, azzal való élésre és annak megtartására.

A protestantizmus a világosságot, az igazságot és a szeretetet hirdeti, azt a szeretetet, mely nem nyugózi le az embert vak eszközzé, mely nem láncolja le az embert egy egész életre a nyomorúság és a szegénység fertőjéhez. Hirdeti, hogy dolgozni, imádkozni, de tanulni is kell, mert a Krisztusi szeretet lényegét a maga hamisítatlan mivoltában csak a művelt ember értheti meg, azt a maga nemességében embertársai javára, önzetlenül csak művelt ember gyakorolhatja. A tudatlanok feletti rabszolgagazdalkodás soha sem volt, nem is lesz a protestantizmusnak törekvése. Tanításának ereje az eszményiség, a lelkibátor-ság, mely a felvilágosodás útján haladva a korszellemnek nem áthidalhataatlan aka-

dályává, hanem annak középpontjává lenni igyekszik, hogy hivei az élő hit, a tudás birodalmának tagjaként az igazi egyenlőség tüzeiben edződjenek meg az élet, a társadalom hasznos munkásaivá, az egyház szilárd jellemű tagjaivá, az állam nemes érzelmű öntudatos polgáraiivá.

A protestantizmus állott mindég őrt a nemzet kritikus perceiben, s ha más-ként nem tehetette, eldobta a fonnyadt virágokat, élet árán is arra törekedett, hogy fiatal hajtás nőjön az agg fából, virág fakadjon e haza minden fiának a szabadság, a testvériség magvaiból.

Ilyen nagy feladat, ilyen nagyszerű hivatás betöltésére kiváló emberek kellett, s most is, hogy az idők járása komorodik az álutakon izekre tagolt nemzetek felett, kiváló emberekre van szükség, a kik a nemzetek között folyó ádáz küzdelemben megtalálják a kivezető utat, melyen a hön óhajtott béke elérhető lesz. — Óh vajha a békeségnek nagy Fejedelme megtöltené a reformáció szellemével a földi fejedelmek lelkét, hogy az emberi gyűlölködés vérázította mezejéről letérnének s a Krisztusi szeretet békét teremtő virágos rétéjére lépnének. Ez a mi forró imánk ma a reformáció 397-ik évfordulóján.

Az evang. egyház Amerikában.

**.) Ezen a címen jelent meg Raffay testvérnek amerikai utjáról szóló hivatalos jelentése, melyet ő a bányai egyházkerületnek és az egyetemes egyház elnökségének benyújtott. Módjában lesz tehát a hivatalos egyháznak is megismerkedni azon helyzettel, a melyben kivándorolt hűveink által alapított amerikai egyházaink vannak s módjában lesz oly határozatokat hozni, a melyekkel bizonyosságát fogja adni annak, hogy *nem mostohája* az Amerikába vándorolt hűveinknek, amint azt az amerikai tót egyházi lapok eléggé el nem ítélték durvasággal eddig hirdették.

A Magyarhoni református testvéreknél az amerikai hitsorsosokkal való összeköttetés nem keltett oly nagy örömet és megnyugvást, a mint azt eleinte várni lehetett. Bizonyosága ennek az a keserű kifakadás is, a melyet a Prof. egyházi és iskolai lap 43. számában találunk, a hol is „külföldön értünk“ küzdő és szenvedő katonák lelki gondozásáról lévén szó, ezek „előbbre valók, mint az *amerikai* magyarok, akik közül bizony sokan éppen a véradó lefizetése elől is menekültek és hazájuknak sok esetben az elégedetlenség és nyereségvágy miatt fordítottak hátat.“ — Szinte érthetetlen volna ez a kifakadás, ha nem tudnánk annak igazi értelmét, t. i. azt, hogy az amerikai magyar reformátusokra a hazai református egyházegyetem tudott és tud nagy áldozatokat hozni s a külföldön küzdő magyar ref. katonák gondozásával megseki sem törődik.

Ezt a példát csak bizonyoságul hoztuk fel a mellett, hogy az amerikai összeköttetés a református testvéreknél legalább általános meglepedést nem hozott.

Mi meg most is azon járadozunk, hogy amerikai hűveinket tömörítsük s a csatlakozást velük megcsináljuk, hogy az óhazai evang. anyaegyháznak védő

karjait az idegen, távoli földön is érezzék.

Hogyan bíráljuk el e két jelenséget, illetve törekvést?

Ugy tudjuk, hogy a reformátusok, a mikor a csatlakozott ref. magyar egyházakat tömörítették, arra törekedtek igen nagy anyagi áldozatokkal, hogy ezeket a gyülekezeteket teljesen elszakítsák az amerikai egyházi hatóságoktól. Így azok természetesen teljesen elveszítették az addig élvezett anyagi támogatást is, a melynek a pótlása, valamint az építkezésekre és egyébekre adott kölcsönök visszatérítése a ref. konventnek igen sok pénzébe került és kerül folytonosan. Értelhető tehát az elégedetlenség!

Nálunk azonban, a mint az az előtünk fekvő jelentésből kitűnik, másképen alakul a helyzet. Raffay azon álláspontra helyezkedett, és igen helyesen, hogy az amerikai gyülekezeteket *nem* kiszakítva az ő eddigi hatóságaik fennhatósága alól, sőt ellenkezőleg azok fenntartását ép az ő további anyagi támogatásukkal biztosítva kell egy, a magyar evang. egyetemes egyház védnöksége alatt álló esperességbe tömöríteni. — Vagyis világosan szólva ez annyit jelent, hogy ezekben a gyülekezetekben csak az lehet lelkész, akit a hazai egyház oda kibocsát s ne fordulhasson az elő, hogy olyan emberek kerüljenek — egyházunk nagyobb dicsőségére — az amerikai lelkészi állásokba, akik itthonról valamely kriminális, vagy erkölcsi defectus miatt kénytelenek voltak kiszökni s ott mint valami üldözött szentek csalják be magukat az ottani — lekipásztor után óhajtozó — hűvek bizalmába. Ezt a ferde helyzetet s annak következményeit érzi az amerikai egyházi hatóság, a mely szívesen áldoz, tisztán minden hátsó gondolat nélkül az evangéliumért és sokszor csalódott az evangélium hirdetőiben, vagy egyáltalán nem tud lelkészeket kapni, a kiknek lekipásztori munkájára áldozatokat hozhatna. — Nem pénz, de

ember kell oda, megbizható, megalapodott tiszta lelkü és szándéku ember, minél több, hogy kivándorolt hűveink ne kerüljenek mindenféle kétes s meg nem bízható vezérek kezébe, akik őket úgy egyházi mint nemzeti józanságukból kiforgatják, anyagilag és lelkileg is tönkre teszik. — Azért kell a hazai egyháznak velük törődni, hogy ha majd a kivándoroltak visszajönnek, mint visszatért édes gyermekek hajtsák le fejüket pihenésre az anyaegyház kebelére s ne rugják azt fel folytonosan szóval és tettel mindenütt.

De a lelkészek szempontját véve figyelembe is szükség van az összeköttetésre, hány ambiciósus, tetterre kész, munkára erős lelkésztestvér menne ki egy néhány évre, ha tudná, hogy ottani szolgálatait csak úgy számítják be a nyugdíjba, mint az ifthonit; mennyi jó, mennyi áldás származnék ebből a hazai egyetemes egyházra is, ha világlátott, sokat tapasztalt papjai lehetnének.

S hogy ez csak ugyan szükséges, semmi sem bizonyítja ékebben, mint az amerikai nemzetségi (tót) egyházi sajtó felzudulása, melylyel Raffayt ott fogadták; de egyszersmind szomorú dolog is az, hogy ezek a nemzetiségi írók, kik itt a hazai iskolákban kapták neveltetésüket, mily érzelmekkel fogták fel közegyházunknak eme önzetlen szent törekvését.

Bár lenne méltó folytatása a küzdelem teljes kezdetnek s bár meghozná a maga aratását ez a vetés a békés idők beálltával.

A hivatalos jelentést még bővebben és részletesebben is ismertetni fogjuk, különben felhívjuk a figyelmet magára a jelentésre is.

Ifju évek.

Régi barátom és iskolatársam, az Órálló törekvő szerkesztője egy levélre adott válaszában foglalkozik az én ifjusági lapommal. Felveszem tehát az ő fonalát s engedelmével én is foglalkozom az én lapommal.

Tanítványaim és honzátartozóik között tartani szokott vallásos estélyeim közben tapasztaltam először, hogy ifjuságunk mily irodalmi termékkel foglalkozik. E termékek iránya sehogysém volt kedvemre. Elhatároztam, hogy ellensúlyozásul minden lehető megteszek. Nem haboztam tehát a testtel soká, nem törődtem a kétszer kettővel, csak azt tudtam, hogy ha kell, úgy a megindítandó lap anyagát egy éven át képes leszek különféle nevek alatt, de segítség nélkül is a magam erejéből ellátni. Támogatásért hasztalan zörgettem egyetemes egyházunkhoz beadott kérvényemmel, csupán Luther-Társaságunk szivessége folytán kaptam a lap megindításához 200 koronát. Szerény keretek között bocsátottam utjára 1912 január 1-én az Ifju Évek első számát. Ennek 3—4 oldalán fejtettem ki követendő irányomat eképpen:

Megindítom lapomat a magyar diákok számára. Egy évtizednél hosszab paedagogiai multra tekintek vissza s nyugodt lelkiismeretemen kívül több ezer tanítványom tehet arról tanubizonyoságot, hogy ez a mult reám nézve sok-sok rózsát és kevés tövist hozott. Hivatalba lépésem kezdetétől a szeretetteljes szigor elvét követtem tanítványaimmal szemben s így megértettük, megszerettük egymást. És ezt az én megszeretett ifjuságomat, magyar fiainkat s leányainkat egyaránt, a valláserkölcsileg komolynak, az életbölcseletileg derültnek és az eszményileg finomodtnak utain akarom vezetni és megtartani hivatalos, kötelességszerű óráimon kívül is. — Építeni fogok; barátja, komoly, igaz és megértő barátja lesznek az olvasónak; lelkemnek egy darabját küldöm el a magyar diáknak. Magam köré gyűjtöm ifjuságomat, hogy nagyrészt ők legyenek munkatársaim, mert hiszen tulajdonképpen maga az ifjuság tudja legjobban juttatni kifejezésre az ifjuság vágyait és gondolatkörét. Különös súlyt helyezek önképzőkörünk életére. Felette ajánlatosnak tartom, hogy előfizetőimnek kitüntetett, avagy megdicsért irodalmi alkotásai megjelenjenek s így ifjaink között a szunnyadó erők életre és nemes versenyre keljenek; humoros és komoly történetkék kötött, avagy kötetlen alakban, az ifjusági életből vett képek, turisztika és sport, nágyjaink és iskoláink életéből vett hírek jobb tollu iróinktól folytatólagosan közlendő hosszabb beszélek, szindarabok stb. váltakoznak tréfás és komoly feladványokkal. Ki élvezte valaha virágnak illatát, hallgatta fülemüle dalát, figyelte a csillagoknak szigorú törvény szerint futó pályáját? Ami a virágnak illata, fülemülének dala, a csillagoknak szigorú törvény szerint futó pályája, ugyanaz legyen a gondjainkra bizott ifju élete is, t. i. Istennek dicsőítése. És a

szépnek mint böleseleti, esztétikai fogalomnak a jóval és igazzal való előadása természetes hatást gyakorol a romlatlan ifju kedélyre, bátorítja a csüggedőt, jellemeli az elesettet. Vessünk el az ifju előtt is gyűlöletes minden külső szenteskedést, közeledjünk hozzá értelmi és szívvilágának megfelelő eszközökkel s így elérjük az ifju lstenben való életének s ebben az életben való megmaradásának nemes célját. — Mikor ringó kalászkok között, avagy virányos mezőkön távoli harangszóba olvad álmodozásunk, ugy-e bár az e harangszó nyomán támadó megnyugtató érzés az örök tisztához, az eszmények teljességéhez emel bennünket, vagyis lstennek képzetével társul lelkünkben? Sohasem gondolunk arra, vajjon ki és milyen ember kongatja is azt a harangot? Nem kérdezzük, hogy tudós, avagy tudatlan; gazdag, avagy szegény; egészséges, avagy beteg? Mi csak gyönyörködünk az ő fáradsága eredményén. Nos tehát ne is kérdezze tőlem senki, hogy én ki vagyok? Mi az én felfogásom, hit- és világnézetem? Én sem kérdezem ifjuságot: hol ringott bölesőd, mily nyelven dalolta édes anyád altató dalát, avagy mi módon imádod lstenedet? Amint én öntudatos férjuértelemmel szilárdan haladok utamon, ugy magamhoz ölelve ifju olvasóimat, azt akarom, hogy lelkemmel szárnyaljanak az alacsony emberi indulatoktól ment örök tisztának honába, ahol félre huzodik minden türelmetlenség, elnémul a panasz s az emberek szeretettel köszöntik egymást. Mellékes, hogy ki vagyok én, csak az legyen irányadó, hogy mit akarok?

Ime, a fentiekkel bocsátottam utjára lapomat s a szürke, talán kopottas külső alatt dobogó szív melegét mind többen és többen kezdték megérteni és méltányolni. Valóban sok-sok nevet említhetnék, akik hova-tovább mind melegebb és melegebb szeretet sugallta sorokkal kerestek fel és nyilatkoztak — kéretlenül — akár lapokban, akár a művelt „világi“, akár pedig az egyházi körökből. Itt csupán egy igen rövid levelet közlök, Paulik János nyiregyházi lelkész következő sorait: „Az Ifju Évek első számában kifejtett programmod oly magasztos, hogy lélekben érte szívemre öllek. lsten segítsen!“

Hogy — különösen egy alkalommal — az ifjuság dolgába nem is konyító testvér avatatlan keze fordult ellenem s a cikkére adott válaszom közlése helyett szerkesztői üzenet volt a válasz: ez is egy tükrökép életünkéből. Késsé fájdalmas jelenség, de hát kiki a maga módja szerint cselekszik és gondolkozik.

Nehéz küzdelmek között, súlyos anyagi áldozatokkal tartottam fenn az Ifju Éveket s haza-

fias életünk e súlyos megpróbáltatásai közepette immáron a IV. évfolyamot is megindítottam. — A múlt évfolyam már egyetlen főgimnaziumunkon kívül mindenütt otthonos volt. A jelen évfolyamban ugyan késsé alábbszállott előfizetőink száma, de idealizmusom, lelkesedésem, kitartásom most sem hagyott el. Nem kutattam előbb, hol és hány előfizetőm lesz, hogy csak az erszény biztos megtelése után induljak meg, hanem megindultam s csak aztán kérdeztem, hogy hová és hány példányt küldjek.

Dan tehát evangélikus ifjusági lapunk. Igaz, hogy semmikép sem tartom ifjusági belmissziói, avagy vallásos lapnak, hanem igenis ev. szellemű ifjusági irodalmi lapnak. Programmom világos, kételyeket magában nem rejtő. Nincs szükség tehát lap alapítással foglalkozni ott, ahol ez már meg van. Tessék egyetemes egyházunknak, kerületeinknek (miként ezt a bányai és a tisztai egyházkerületek teszik), vallástanárainknak, önképző körök tanárelnökeinek, hol anyagi, hol pedig erkölesli uton támogatni, akkor lesz képességem oly ifjusági lapot adni, mellyel meg lehetünk elégedve. Ami Tarczay testvér képzetében él egy ifjusági lapról, amit a Zászlónknál dicsér s a Szövétneknél hibáztat, azon az uton én már a 4-ik éve haladok. Bizony-bizony köztetek van az, akit ti nem ismertek. De ez ne legyen panasz, sokaknak közös sorsa ez.

Ez uton felkérem igaz ev. szeretettel minden egyházi tényezőnket, ismerjék meg törekvésemet, emeljenek a küzdelemben, mert az az ügy melyért pénzemet, időmet, testemet és lelkemet a szó igazí értelmében áldozom, nem az én személyes ügyem, hanem a magyarhoni ev. egyházé. Ifjuságunkról van szó, a mi véreink jövőjéről, egyházunk jövő oszlopainak kiképzéséről. Mig mások, egyének és testületek csak tanakodtak, vitatkoztak erről a kérdéstről, én magamra hagyatva, életet is adtam a tervezgetésnek. Pedig soha egyetlen cikkem sem jelent meg az ifjuságról. Kevesebbet írjunk, de erőnk fogytaig és annál többet cselekedjünk.

Támogassatok anyagilag és erkölesileg!

Budapest, (VIII., Kisfaludy-u. 19. l. 5.) 1914. okt. 20-án.

Altgöver Andor.

Szó lévén ifjusági lapról, csak természetes, hogy Altgöver barátunknak sorait, mint e tekintetben már tapasztalatokkal bíró szerkesztőét, a legnagyobb késséggel közöljük. S ismerve az ő nemes szándékait, tudva az ő önzetlen küzdelmét a magunk részéről is kérjük mindazok erkölesli és anyagi támogatását, a kik e tekintetben őt támogatni tudhatnak.

Szerkesztő.

Nem késtünk?

„*Ismét elkéstünk!*“ c. cikkemre, melyben sajnálattal állapítottam meg, hogy még a háboru nyolcadik hetében sem adhatunk harcra vonuló, vagy onnan már sebesülten visszatért hitsorsos katonáink kezébe evangelikus imakönyveket, — nt. Majba Dilmos budapesti lelkész ur, a „Luther Társaság“ főtitkára „*Nem késtünk!*“ címen válaszol, s esekélységem jónak látja „ok nélküli vádolással“, „tévedéssel illetve tájékozatlansággal“, s „alaptalan vádaskodással“ illetni. Miután sajtóságosan fölényes hangon megírt cikkének mindeme állításai alaptalanok, kénytelen vagyok ennek igazolására és bebizonyítására előző cikkemhez hasonló ildomos hangon röviden válaszolni.

Nézzük csak „*Nem késtünk!*“ szinte ellenmondást nem tűrő merész állításának tarthatatlanságát, — hiszen ha ezt a tényekre és adatokra történő egyszerű hivatkozással kimutatom, akkor összes vádjai önmaguktól megdőlnék s igazán felesleges azok ellen magam védelmezni. „*Ismét elkéstünk!*“ c. cikkem a háborus világ 8 ik hetében írtam (szeptember 20-án), egy jó héttel nt. Stráner Vilmos theol. akad. tanár ur „*Lelki fegyver*“ c. kitűnő imakönyvének megjelenése előtt. Cikkem írásakor — tehát a háboru nyolcadik (és kilencedik) hetében — még nem volt magyar nyelvű imakönyvünk evangelikus katonáink részére. Ezzel szemben a más egyházak (ref., róm. kath., zsidó) már a háboru 2—3-ik hetében ellátták imakönyvekkel hadba vonult katonáikat. Mi ezt magyar anyanyelvű katonáinkkal csak a 10-ik héten tehetjük, tehát 7—8 héttel később. Tehát „*Nem késtünk?*“ Hiszen ezen idő alatt már annyi ezer meg ezer sebesült katonát hoztak vissza a csatamezőkről, de sőt a könynyebben sebesültek nagyrésze gyógyultan vissza is ment a csataterekre anélkül, hogy mi „*Lelki fegyver*“ — imakönyvet — is adhattunk volna kezökbe. „*Nem késtünk?*“ Miért hát akkor a fájón panaszos hang az „*Evang. Egyházi Élet*“ szept. 27-iki számában, hogy e téren, miként a katolikusok „*céltudatosan, tervszerűen összefogva mi is többet tehetünk volna*“, de „*mi nem gondoskodtunk eléggé*“, s így ki vagyunk téve annak, hogy „*természetesen kath. imakönyvek jutnak el evang. katonáink kezébe is?*“ („*Vallásos iratterjesztés*“ c. cikk.) Miért nt. Schmidt János tábori lelkész ur szept. 28-án kelt levelének panaszos hangja, ha mi „*Nem késtünk!*“? Nt. Stráner V. ur is bizonyára csak azért „*tette kezét az ekeszarvára*“, s adta ki „*saját rizikójára*“ a „*Lelki fegyver*“, mert érezte, hogy már nagyon is elkéstünk, mivel „*belmissziói, gyámintézeti,*

irodalmi, s egyéb jótékony intézeteink“ erről idejekorán nem „*gondoskodtak*“. Tót ajku evangelikus katonáinkat pedig most — a háboru 12-ik hetében — sem láthatjuk el tót imakönyvekkel, mert mint a „*Luther-Társaság*“ közgyűlésének leírásából olvasom, a „*Lelki fegyver*“ (talán nt. Morhács M. lelkész ur fordításában) csak ezután adja ki a „*Luther-Társaság*“. Dallásos röpiratokat is „*az itthonmaradtak vigasztalására és épülésére*“ csak ezután iratunk és adunk ki, amikor a többi egyházak lehet hogy e téren is már rég megelőztek bennünket. De azért mi „*Nem késtünk!*“

Miután ennek ellenkezőjét igénytelen soraimmal bizonyára sikerült bebizonyítanom, szabadon megjegyezmem, hogy miért említettem cikkemben a „*Luther-Társaságot*“, — ami — úgy, látszik sehogy sem tetszett a főtitkár urnak. Evangelikus katonáink számára, irandó imakönyvek kiadásáról léven szó, ugyan — kérdem tisztelettel — gondolhattam-e másra, mint a „*Luther-Társaságra*“, miután — újból örömmel hangsúlyozom — „*evang. egyházunknak — hála a kegyelem lstenének! — van saját, immáron nemes, szépen virágzó irodalmi társulata*“. Ezt annyira természetes, elannyira magától értetődő dolognak tartottam és tartom, hogy e meggyőződésemet — talán éppen a főtitkár ur esetleges más véleménye dacára is — erősen hangoztatni szükségesnek vélem. S hogy a „*Luther-Társaság*“ közgyűlésén, „*meglepő sokan részt vett tagok*“ ugyanigy vélekedtek, bizonyítja azon nagyfontosságú, bölcs és áldozatkész határozat, hogy a „*Lelki fegyver*“ *mind a három nyelven kiadja a Társaság*. Eme határozatból is szabadjon azt következtetnem, hogy részemen van az igazság, s őszinte, igaz örömmel tölt el, hogy cikkem megírásával „*használhattam a Luther-Társaságnak is, egyházunknak is*“.

Végül még csak azon nézetemnek szabadjon teljes tisztelettel kifejezést adnom, hogy tulajdonképpen a „*Luther Társaság*“ érdekében ildomos hangon írott cikkem aligha érdemelte meg az olyan hangon megírt választ, mint a főtitkár uré. A ki vádolni akar az nem olyan hangon ír, mint én, hanem mint a főtitkár ur. Az olyan cikkekkal pedig — s ebben teljesen igaza van a főtitkárnak — „*nem használnak sem a Luther-Társaságnak, sem egyházunknak*“.

Nagyhároly.

Rédei Károly

evang. lelkész.

Tekintve, hogy Majba főtitkár válasza bizonyos tekintetben személyes élű volt, helyt kellett adni e védekező cikknek, a mely újból csak azt bizonyítja, hogy a Luther-Társaság igaz és

jóakaró barátja szól benne s nem, mint az talán feltételezve, volt ellensége. — De helyt kellett adni azért is, mert az, a sok beküldött s erre vonatkozó cikkek között a maga nyugodt s tényekre hivatkozó hangjával legjobban felel meg lapunk komoly hangjának is. Bizony Majba főtitkár tevékenységére több észrevétel érkezett, de a beküldőktől ez uttal kérünk bocsánatot, hogy cikkeiket nem közölhetjük, mert ilyen kitételek: „mikor Majbát támadjuk, a Luther-Társaságot védjük,“ vagy: „Majba és a Luther-Társaság oly messze vannak egymástól, hogy nem is szeretjük őket együtt látni,“ a mai komoly időkben nem valók még tárgyilagos, heves vitákban sem. S mivel a közgyűlés a mulasztásokat — ha későn is — pótolta, ezt a számlát le is zárhatjuk.

Szerkesztő.

A hitoktatói díjakról.

A ceglédi állami főgimnáziumban a hitoktatók és így bizonyára az összes állami középiskolákban is, díjaikat sem a múlt, sem erre a hónapra még nem kapták meg. A szokatlan késedelemnek kétségkívül oka van, mely semmiképpen nem lelheti magyarázatát a háborus viszonyokban, mert hiszen minden állami hivatalnok rendszeren kapja fizetését. A késedelemnek utánna járva jól értesült privát helyről azt az értesítést nyertem, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszterium a hitoktatói díjazásra nézve új kulcsot keres, amelynek megállapítása végett egyházi főhatóságaink véleményét is kikérte volna s minthogy a munkálatok még nincsenek készen, ezért késnek a díjak kiutalása. Már magában véve az új fizetési kulcs keresése is nyugtalanságot kell, hogy keltsen, mert a „selten kommt etwas bessers nach“ elvénél fogva a hitoktatói kar semmi jót nem remélhet tőle, nem akkor, amikor a hitoktatók a legutóbb megállapított díjazással teljesen meg voltak elégedve s amikor a méltányos és igazságos fizetés megváltoztatására nincs semmi ok. Még nagyobb nyugtalanságot kelt azonban az a hír, hogy a miniszterium, nem a tényleges végzett munkát, a csoportok számát, hanem a tanulók létszámát veszi alapul az új díjazás megállapításánál.

Nos, ha ez így történe, ez volna a legnagyobb igazságtalanság és méltánytalanság az evangélikus hitoktatói karral szemben, mert hiszen első sorban ezeket érinti az új rendezés. Két osztálynál többet egy csoportba beosztani a legnagyobb paedagogiai botlás volna, ha mindjárt kevés is volna az egyes osztályok evangélikus tanulóinak száma. Nem lehetetlen pedig, hogy a

miniszterium erre gondol, mert pl. a helybeli áll. polgári leányiskola mind a négy osztályának ev. növendékei részére az idén *összesen* heti egy órát engedélyezett. Szóval az óráközi szünetét leszámítva *egy osztály valláserkölesi nevelésére jut havonként 1 azaz egy egész óra, évenként pedig a vakációkat és ünnepeket leszámítva 8 azaz nyolc óra.* Hogy milyen eredménnyel járhat az éves munka, amelynek elvégzésére évenként csupán nyolc fizikai óraidő van engedélyezve, azt mindenki elgondolhatja, megjegyezvén, hogy természetszerűleg minden osztálynak más a tananyaga, amint az a IV. o. polg. iskolában másként nem is lehet. Ha az állami középiskolákban is ez a hitoktatási rendszer hozatnék be, abból a legnagyobb bajok származnának, ennek minden erőnkkel elejét kell vennünk. Ha pedig az állam úgy gondolja, hogy a régi csoportosítás és óraszám megmarad, csak a díjazás lesz kevesebb a létszám szerint, ez is hátróztalan igazságtalan lenne és főképp az evangélikus hitoktatókat sújtaná, mert bizonyos, hogy az ev. tanulók száma mindenütt a legkisebb. Az a hitoktató ép annyit fárad és ép annyi időt tölt el, akár tízen vagy ötvenen vannak az óráján.

Minthogy értesülésem szerint a miniszterium ez ügyben püspök urainkat is meghallgatja, teljes bizodalommal hiszem, hogy hitoktatóink, igazságos ügyét főleg pedig evangélikus tanulóink valláserkölesi nevelését szem előtt tartva semmiképpen nem fogják helyeselni az új rendezést s minden tekintélyüket latba vetik, hogy a régi jó rendszer épségben megmaradjon. Előre is legyen nekik fáradságukért hálás köszönet és elismerés.

T. L.

IRODALOM.

Az e lapban is (f. évi 40. számban) kifejezett óhajnak eleget teendő a „Tranoscius“ társaság Dr. Luther Márton **tót irodalmi nyelvre lefordított kis katedáját** adta ki népiskolai használatra Ára 20 fillér.

Ugyancsak a „Tranoscius“ társaság kiadásában jelentek meg a következő vallástani iskolai könyvek:

Skolsky zpevník evanjelický külön azon egyházak, illetve iskolák számára, ahol a *Tranoscius* és külön, ahol a *Zpevník* van használatban. Ára 1 kor. 20 fill. — Ezen hangjegyekkel ellátott daltamos könyvecskék, melyekben az énekek dallamait alapos tanulmányozás alapján Izsák Lajos fővárosi ev. tanító és ismert egyházi zene- és énekszakértő állapította meg és állította össze,

170 olyan éneket tartalmaznak, melyek vagy a *Tranosciusban* vagy pedig a *Zpevníkben* fordulnak elő és amelyeknek betaníttatása egyes esperességekben egyházhatóságilag elő van írva. Azonkívül tartalmaznak a könyvecskek alkalmi énekeket is (évnnyitó, évzáró, konfirmációi, a királyért, a hazáért stb.). E tankönyv nálunk hézagpótló; célja az egyházi ének egyöntetőségének és szabatoságának elérése és biztosítása az iskolában, templomban és házi istentiszteletnél egyaránt.

Ugyanazon célnak szolgál a szintén hangjegyekkel ellátott „*Porádek Svate Pasie*” című, közismert könyvecske, mely kettős alakban (*Tranosciust* vagy *Spevníket* használó gyülekezetek számára) jelent meg. Ára 50 fillér.

Megrendeléseket elfogad a „*Tranoscius*” könyvkiadó és könyvkereskedő részv. társaság Liptósztmiklóson.

BELÉLET.

Gyászrovat. A szentesi egyházat a közelmult napokban nagy veszteség érte *Mojzsik Lajos* takarékpénztári vezérigazgató, egyházközségi felügyelő elhalálozásával. *Mojzsik Lajos* 30 éven át volt a szentesi egyház világi elnöke, bölcs vezére és erős támasza, egyben az egyházmegyei törvényszék bírója. A szentesi kicsiny, de erős hitű gyülekezet virágzása *Petrovics esperes-lelkész* buzgósága mellett első sorban az elhunyt felügyelő érdeme. Nyugodjék békében! Az igaznak emlékezete áldott.

Gyász hír. Súlyos csapás érte *Sántha Károly* nyugalmazott lelkésztestvérünket, amennyiben *Ernő* fia, miniszteri tisztviselő, két iskolás-gyermek atyja, java férfi korában, életének 42-ik évében Budapesten váratlanul elhunyt. Az elhunytat f. hó 27-én helyezték siri nyugalomra. *Sántha Károly* testvérünk gyászában mi is teljes szívvel osztozunk. Az Ur kegyelme enyhítse a szülők és hozzátartozók bánatát!

Egyházkerületi értekezlet. A bányai egyházkerület a háborus viszonyok miatt elhalasztott kerületi közgyűlés helyett december havában esperességi elnökségi értekezletet fog tartani. A püspöki jelentés, mely posta-akadályok miatt heteken át nem volt szétküldhető most közvetlenül az egyházaknak fog megküldetni két-két példányban.

Egy evangélikus táborig lelkész sorsa
A hadi szolgálatra behívott táborig lelkészek kö-

zül *Zoltán Emil* nagyszénási lelkészt betegsége miatt egyelőre szabadságolták. *Zoltán Emil* a galíciai haretéren kiállott izgalmak következtében súlyos idegbajt kapott. Most Budapesten a XVI. helyőrségi kórházban ápolják. Állapota aggodalomra ad okot. Sorsa mindenféle nagy részvétet keltett. Vajha mielőbb visszanyerné az egészségét.

Táborig lelkészi szolgálatot a füzai ég. h. ev. egyházkerületből a következő lelkészek véggeznek a haretéren szolgálatot. u. m. *Baráth Károly* várgedei, *Nikodémusz Károly* hosszufalu-alszegi, *Sexty Kálmán* krizbsi és *Rátz Ágoston* kahaslomniczi lelkészek.

Lelkészi iktatás. A felsőesztergályi (Nógrád m.) ev. gyülekezet ujonnan választott lelképásztorát, *Kuszy Adolfot* okt. hó 25-én iktatta be *Frenyó Gyula* főesperes *Csupkay János*, alsőesztergályi lelkész segédlete mellett hivatalába. Az Ur áldja meg mebenetelét.

„**Erős várunk az Isten**” címén a Luther-társaság megbízásából *Kapi Béla* körmendi ev. lelkész megírta az elmélkedéseket és vigasztalásokat a háboru idejére. A füzet e napokban hagyta el a sajtót s küldetett szét az összes lelkészi hivatalokhoz. Tekintve, hogy azt mindenki megkapta s annak szépségeiben mindenki gyönyörködhetik, feleslegesnek tartjuk azt részletesebben ismertetni. A füzetnek tót és német nyelvre való fordítása folyamatban van.

Naptárak. Most csak röviden jelezzük, hogy úgy a *Scholtz-Hetvényi* által szerkesztett „*Luther-naptár*”, mint a *Szaboleska-Raffay* által szerkesztett „*Protestáns Árvaházi Képes Naptár*” jövő évi évfolyamai már megjelentek. Ismertetésükre legközelebb visszatérünk.

Reformációs ünnepélyek a modori ev. kerületi leánynevelő intézetben a reformátó évfordulója alkalmával 1914. évi november hó 1-én vasárnap délután 5 órakor vallásos estét tartanak. — Az 1914 évi október hó 31-én szombaton este fél 7 órakor tartandó Reformációi emlékünnepélyre, melyet a *deáktéri evangélikus ifjúsági egyesületek* a *deáktéri* leányiskola dísztermében (IV. sütő-utca 5.) rendeznek. Belépti díj nincs. Az ünnep műsora: 1. közének. 2. *Pátkai Imre*, A reformáció emlékezete. Szavalja *Bedecs Vilma*. 3. Emlékbeszédet tart *Jurányi Lajos* s. lelkész. 4. *Malan*: *Elkem óh dicsérjed*. *Kozmousszky Emmy* szólóéneke. *Zongorán* kíséri *Holtzmann Irén*. 5. A keresztényen nők és a világháboru. Előadás. Tartja *Kayser Margit*. 6. a) *Svensen*; *Román* op. 26. b) *Beethoven*: *Menuett*. *Hegedűn* előadja:

Pukánszky Béla. Zongorán kísért: Thanoffer Emil. 7. Háborus hangulatok. Versek. Irta és előadja: Szántó Róbert s. lelkész. 8. Közének.

Egyetemi évnnyitó istentisztelet. A pozsonyi kir. Erzsébet tudomány egyetem evangélikus tanulóinak első évnnyitó istentisztelete f. hó 17-én volt a pozsonyi egyház kistemplomában. Az isten tiszteletén a tanári testület több tagja is részt vett valláskülömbőség nélkül. Becsületére válik az egyetemi tanácsnak, hogy az évnnyitó istentiszteleteket ő maga kezdeményezte és kérte nem csak a róm. kath. templomban, a mint ezt nálunk úgy látszik az „állam vallás“ fogalma megköveteli, hanem egyes buzgó protestáns tanárok befolyása következtében a két protestáns egyháznál is. Az istentiszteletet, melyből az evang. közönség is kivette részét, Okályi Edolf lelkész végezte Ézsaiás 33 rész 6 verse alapján tartott beszédében azt hangsúlyozva, hogy az új egyetem „Istennel az igaz tudományért“ jelszavával haladjon előre.

Beküldve. Nagytiszteletű Szerkesztő Ur! Azt hiszem velem együtt nagyon sokan lemondának a Luther-társaság jövő évi tagilletményéről, ha ennek költségéből a Társaság katonáinknak szánt imakönyveket nyomtatná s mondjuk, a lelkészek révén — kik bejelenthetnék milyen nyelvű s hány példányra van szükségük — terjesztesse. Tagilletményül adhatna a Társaság tagjainak „A hazáért (s egyházáért) 1914—1915“ felirással egy-egy példányt. (A vasgyűrű analógiájára). Más téren is takarékoskodhatnánk, hogy nevezett célra legyen minél több pénzünk. Értem a különböző bizottsági s közgyűlési jegyzőkönyveket, évnnyégi iskolai értesítőket. Amugy sem ártana ezeket rövidebbre szabni, különösen az idén. A költségkülönbözetet szintén az imakönyvek terjesztésére lehetne fordítani. Elég baj, hogy ily imakönyvek nem voltak raktáron. Évek óta hallottunk a kitőrendő nagy háborúról. De még nagyobb baj, hogy a háboru 3. hónapjában sines meg minden katonáinknak a maga imakönyve. Ha Nagytiszteletű szerkesztő ur az eszmét életre valónak találja tessék b. lapjában is megpendíteni, Nagytiszteletű szerkesztő urnak kész szolgája K. Gy. ev. lelkész.

Az a gondolat, hogy a Luther-Társasági tagoknak tagilletményül a jövő évben a Társaság az Ösvényen kívül semmi mást ne adjon, hanem minden anyagi erejét imakönyvek és egyéb lelkijegyverek terjesztésére és kiadására fordítsa, kifejezést nyert a társaság közgyűlésén is, és a mint a jelek mutatják, meg is fog valósulni. E levélben foglalt egyéb gondolatokat ajánljuk az illető lényezők szíves figyelmébe.

Felhívás és kérelem. Az orosházi ev. templomban elmondott 2 imádságomat, a melyek *házi istentiszteleti és magán használatra is teljesen alkalmasak*, lelkésztestvéreim szíves figyelmébe ajánlom. Most, a mikor magyar népünknek annyira szüksége van megnyugtatóra és vigasztalásra, Istennek bizonytal leginkább tetsző dolgot cselekszünk, ha ő felé irányítani s ő hozzá vonni igyekszünk a szíveket és lelkeket. Az egyik imádságom első kiadása már elfogyott, gondoskodtam újabb kiadásról s másik imádságomnak is a kinyomtatásáról. — Hogy a szükséges példányok száma felől tájékozhatssam magamat, felkérem nt. lelkésztestvéreimet, szíveskedjenek *ugy a maguk számára szükséges, mint a hivek között terjesztendő s megrendelendő példányok száma felől engem tájékoztatni s megrendeléseiket nálam mennél előbb megtenni.* Ha tót és német nyelvű gyülekezetben működő lelkésztestvéreim megrendelése azt lehetővé fogja tenni, imádságaim tót és német nyelvű fordításban is meg fognak jelenni; tehát a tót és német nyelvű imákra vonatkozó szíves megrendeléseket is kérem. A magyar nyelvű ima-füzetek ára 10—10 fillér, a tót és német nyelven kiállított s egy füzetbe foglalt két imádságára pedig 30 fillér lesz.

Testvéri üdvözlettel
Orosháza, 1914. X. 25. Kovács Andor
ev. lelkész.

Kovács A. testvérünknek második imádságát is, melyről még nem volt alkalmunk megemlékezni, igen melegen ajánljuk. Elmondtuk ezen imákat mi is a szószéken s igen mély hatást tettek azok a gyülekezet tagjaira. Szerkesztő.

Felhívás, a magyarhoni ág. hitv. evang. egyetemes nyugdíjintézet tagjaihoz. A történelem legfenségesebb korszakában élünk. A most folyó titáni küzdelem országok, nemzetek sorsát dönti el. Ha mi lelkészek, s felavatott tanárok ebben az óriási mérkőzésben fegyvereket forgatva nem veszünk is részt; szívvel, lélekkel, vágyainkkal és könyeinkkel ott vagyunk, a hol csattog a kard, ropog a puska, sivít az ágyugolyó s hull a vérharmat. De ott vagyunk a harc mezején áldozat filléreinkkel is. Meg vagyok arról győződve, hogy a hazafias ügy oltárára már kiki lerakta áldozatfillereit. Indítványoznám, hogy adjunk egyesült erővel s egyetértéssel az egyetemes nyugdíjintézeti alaphól százezer koronát a hadi pénztárnak azzal a kötelezéssel, hogy ezt az összeget tíz év alatt a nyugdíjintézeti alapnak kamataival együtt visszatérítjük. Ezen terhet egyenlő arányban viseljük s az elébb elhaltak, avagy vonakodók részét magunkra vállaljuk. A nyugdíjintézeti tagok hozzájárulásának kérdése

egyházkormányzási uton pár hét alatt tisztázható lenne. Olyan időket élünk, hogy a hazának szükségége van az áldozatkészség forrásainak hathatós megindulására. Családunk s utódaink nevében felemelt fővel elvonhatunk a nyugdíjintézeti százezer koronát. Nem fog bennünk gáncs érn! Szegény egyháznak szegény tagjai vagyunk. De a haza most mindnyájunknál szegényebb, mert könyezik és vérzik. Nem csupán százezer koronát, de ha kell életünket s vérünket is áldoznunk kell, hogy a haza szabad legyen s diadalt arasson.

Nagy Lajos

szentantalfalvi ev. lelkész.

Közöltük e felhívást mint érdekes jelenséget, azt hisszük azonban, hogy a benne foglalt eszme, bármilyen szép és hazafias, kivihetetlen. Annyit talán megállapíthatunk, hogy egyetemes egyházunk minden egyes lelkésze meghozta és még meg is fogja hozni, mert meghoznia társadalmi állásánál fogva kell, a maga anyagi erejét meghaladó s minden szellemi képességeit, munkaerejét igénybe vevő áldozatát a haza oltárán. Szerkesztő.

Beküldve. *Nagytiszteletű lelkész úr!* Legyen szíves s közölje lapjában a Kolozsváron megjelenő „Református Szemle“ 43 számában megjelent s Nagy Károly által írt „*Lelkészek hadi fegyveres szolgálata*“ című cikkből legalább az alant írt sorokat, hadd lássák azok a kedves testvérek, a kik minden áron fegyvert akartak fogni hazájukért, *de szép csendesen itthon maradtak*, mi a helyes álláspont e tekintetben. Talán megnyugszanak ők is s igazolhatják ezzel itthon maradásukat is. — A cikkben szerző mindennek előtt kifejti a hadviseléshez szükséges katonai és polgári erők együttműködését s majd így folytatja: „S e szükségletek közt, éppen a háboru mutatja meg igazán, hogy mennyire becsesek a *valláserkölesiek* is. Ki gondolhatja hát, hogy az ezeket munkáló és ápoló papság kevesebbet tenne a hadviselő nemzet javára, mint a társadalom bármely más téren dolgozó munkásai? Hogy az általános felfordulásban egyensúlyban maradjanak a lelkek; hogy a kétségbeesés erőt ne vegyen, de önbizalom, remény töltse be a szíveket; hogy az önzésen úrrá legyen az áldozatosság, egész az önfeláldozási készségig; hogy a nyomort is hordozni, a veszteséket is elviselni tudjuk s tudjunk munkálni a jövőért, bár bizonytalan, hogy vetésünknek ki vészi aratását; hogy harcosoknak és munkásoknak elhulló hősei helyét az új generáció még fokozottabb készséggel és rátermettséggel foglalhassa el: a mindezekben munkálkodó polgári foglalkozásnak s benne a papságnak értékét ki volna elég botor

semmibe venni, vagy akár csak lekicsinyelni is? Boesánat, de azt kel mondanunk, hogy saját hivatását nem fogta fel elég mélyen és saját munkáját nem értékeli eléggé s így maga alázza meg magát, hivatását és munkáját, ki felsőbb hívás nélkül elhagyni akarja munkakörét, amelyre készült, amelyhez ért s felelősködni azzal, amelyben csak dilettáns lehet, amelybe önfeláldozási készségein kívül egyebet alig vihet magával. Kell, hogy mindnyájan rendelkezésére álljunk, amint-hogy állunk is, a rendelkezni hivatott felsőségeknek, javainkkal, erőinkkel, képességeinkkel, életünkkel is; de a fegyelem azt kívánja, hogy ott dolgozzunk, amely posztra állítottunk, — de ott aztán egész emberül, teljes lelkesedéssel és lelkiismerettel. Fogadja szívességeért hálás köszönetemet s kiváló tiszteletemet. Lapjának hűséges olvasója.

A Protestáns Országos Árvaház a hazaért.

Megható és emelő jelenségnek tanultak, akik látták a Protestáns Országos Árvaház növendékeinek Zebegény községben f. évi nyaralásuk idején az ottan átutazó katonák fogadása körül tanúsított készséges és lelkes szolgálatait. A vasuti állomás közelében tábori ütve, Brocskó Lajos kir. tanácsos, igazgató vezetésével a mozgósítástól számított öt héten keresztül mindennap reggeltől estig bevárták az érkező katonavonatokot. A mikor a kirendelt őrszem jelentette a vonat közeledését, a növendékek vízzel telt poharat, kancsót vagy kannát kapva a kezükbe, tanítóikkal az élükön siettek a vonat elé, állást foglalván hosszú rajvonalban a vonat mentén. A mint a vonat megállt, mozgalmos kép tárult a szemlélő elé. Harsogott a lelkes éljen, a hoch, nazdár a katonák és növendékek részéről, a kik a kocsik elé állván, szíves hangon kínálták friss vízzel a hőségtől eltikadt vitézeket, amit ők hálás szívvel fogadtak. A növendékekkel kezet szorítottak, egyesek leugrottak a vonatról és megcsókolták őket, az idegen ajkuk megbotortan mondták: nem hittük, hogy oly jók a magyarok. A növendékek fáradtságos munkát végeztek, mert a forrás, mely vízzel látta el őket, messze esett a tábortól, de azért lankadatlan buzgalommal szolgálták ki a katonákat, pedig napi számuk nem egy izben tízezerre is ment, mert munkájukat megkönnyítette a lelkes hazaszeretet. Nem csak vízzel, hanem virággal, gyümölcsevel, szivarral és énekszóval is kedveskedtek katonáéknak, aminek azok szintén nagyon örültek. A mikor az induló vonat a táborhoz ért, ott ismét kellemes meglepetés várt a katonákra. Két viruló lány Brocskó Imrike és Fejes Árnika nagy nemzeti zászló lobogtatásával üdvözölte őket, akik a megkapóan kedves jelenet hatásától elragadtatva, szünni nem akaró éljenzéssel adták kifejezést hódolatuknak és tiszteletüknek a magyar nemzeti zászló iránt nemcsak a magyarok, hanem ép oly lelkesedéssel a németek és csehek is.

A növendékek szept. 10-én tértek vissza

Zebegényből fővárosi otthonukba, azóta a nagyobb lányok Brocskó Lajosné tanítónő vezetésével nagy buzgalommal kötnek és varrnak melegítő ruhaneműeket a katonák részére. Három hét alatt 164 darab ruhaneműt készítettek, mely első szállítmányt az igazgatóság már el is juttatta rendeltetése helyére a Protestáns Országos Árvagyület adományaként. A munka serényen tovább folyik. Az árvalányok azonkívül az intézetnek hadba vonult számos volt növendékét is ellátták melegítő ruhaneművel.

Az intézet neveltjei hogyan emlékeznek meg alma materükről még a csataharetéren is, arról szép bizonysgot tesz dr. S. L. zászlós-nak a szerb haretérről egy ismerőséhez írt levele, a melyben többek között ezeket írja: „Három hónapja nem vesz körül a boldog családi tűzhely eibűvölő melege. Kedves családi otthonom elhagyásakor gyermekem született, azóta sem láttam. Nem zugolodom. Ajkam zugolódásra soha meg nem nyílik. Ezek a nagy történeti idők nem türik a lamentálást. Most férfiak keltenek. Sokan vagyunk a kiket a kedves papa (az igazgató) nevelt a hazának, most sokan vagyunk, a kik igazán a hazáé vagyunk. Szinte érzem, hogy mindanyiunkban él, égve él a férfias tűz, hogy itt is megálljuk helyünket, itt is megmutassuk azt az erőt a mit az árvaházból hoztunk megunkal. Hiszen, hogy ha büszke volt eddig a kedves papa a béke idején sok törekvő, munkálkodó fiára, még büszkébb lesz ezután sok hares fiára is. Adja Isten, hogy úgy legyen. Lehetetlen is, hogy ne úgy legyen.“

Az intézet egykori növendékei közül Gömör László főhadnagy hősi halállal halt meg a déli haretéren. Emlékezetét büszkén őriz meg a Protestáns Orsz. Árvaház.

Hérelem. Nagytiszteletű Testvér Urak! Nagyon szépen kérem és a kinek felesleges Luther Társasági kiadványai vannak juttassa azokat szegény sebesült katonáinknak. Ezek az olvasmányok még nagyobb szolgálatot tesznek mint a predikációk, melyeket nyomtatásban adunk. Német könyveket is hálás köszönettel vesszünk mint pl. Kristuslegenden. Szól ez a kérelem mindenkinek, ha nem is lelkész akinek, ilyen kiadványai vannak. És nem csak itt garnisonban, hanem bizonyára másutt is keresik az élő istent és jutassanak oda is ily könyveket, előre is a beteg és sebesült katonáink nevében azoknak, kik e jó és nemes tettekre készek, valamint négy szerkesztő urnak, kedves szivességeért hálás köszönetet mond Rátz ev. lelkész Cím: evang. Pfarramt Sarajevó.

SZERKESZTÉSÉRT FELELŐS
NOSZKÓ ISTVÁN LAPTULAJDONOS.

Pályázatok és hirdetések.

Pályázat lelkészi állásra.

A szepesi városi ág. hitv. evang. egyházmegyébe tartozó *szepesremetei* egyházközségbe megüresedett rendes lelkészi állásra pályázatot hirdetünk.

Javadalom; Késszép az egyház pénztárából évi 480 K. 2.) Terményeknek 25 pozsonyi mérő rozs, 8. p. m. búza és 10 p. m. zab; 3.) szénnaváltság a város pénztárából 42 K. és a várostól 30 szekér fa házhoz szállítva; 4.) kert és szántóföld élvezete; 5.) Stóla és két offertórium; 6.) szabad lakás a lelkészlakban. 7.) Kongrua 336.-84 K. 8.) az állami elemi népiskolában teljesített vallás oktatásáért járó díj az államtól. Az istentisztelet nyelve német.

A tiszai ág. hit. ev. egyházkerület lelkészválasztási szabályrendelet értelmében felszerelt pályázatok a szepesi városi ág. hitv. ev. egyházmegye főesperesi hivatalához Leibic f. é. november hó 15-ig küldendők be.

Igló és Leibic 1914 október hó 26-án.

Kübecher Albert

főesperes

2-1

Münnich Kálmán

ndv. tanácsos

egyházmegyei felügyelő.

Pályázat.

A grinádi (Pozony-m.) ág. h. evang. iskola szabad lakás és havi díjazás mellett (80 kor.) helyettes evang. kántortanítót vagy tanítónőt keres. Jelentkezhetni november hó 21-ig Krahulecz Aladár isk.-széki elnöknel. 2-2

Káplánt keres a miskolczi ág. hitv. evang. egyház 1600 kor. fizetésre. Ezenkívül ad lakást, fűtést, világítást, és takarítást, pályázók a lelkészi hivatalnál jelentkezzenek. Az állás azonnal elfoglalható.

Az egyház elnöksége.

Korálkönyv

a magyarországi ágost. hitv. evang. egyházközségek használatára.

Frünirthe Samu, ifj. Kapi Gyula, Keviczky Sándor és Kirchner Elek közreműködésével és Altdörfer Keresztély korálkönyvének felhasználásával

szerkesztette: **Kapi Gyula**

nyug. tanítóképző intézeti igazgató

Kiadja a magyarországi ág. hitv. ev. egyetemes egyház.

Ára fűzve 7 kor., fekete vászonkötésben 9 kor.

Kapható: a **Luther Társaság könyvkereskedésében** Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 51 a. sz.

STELCZER KÁROLY

múasztalos, oltár-
építő és templombe-
rendezési vállalata

GYŐR,

Kossuth Lajos-utca 24. sz.

Telefon 578.

Telefon 588.

Iparos és nem kereskedő 35. éve fennálló ker. cég.

Készítés javít: Helghek, borkanesót, oltárgyertyatartó keresztet, csillárt, gyertyára és villangra stb. Arany, ezüst kinaezüst, bronzból, művészies és egyszerű kivitelben **Helghek** stb. tárgyak **valódi tűz-** galván aranyozás és ezüstözés **jótállással.** Terprajz és költségvetés díjtalanul. Mielőtt máshol rendelést tesz, méltóztatsek egy árjegyzéket kérni, melyet ingyen bermentve küld.

☒ ☒ ☒ Kéri nagybecsű partfogását ☒ ☒ ☒

BITTNER JÁNOS

egyházi szerek műftöföse.

Budapest, IX., Lángai-n 23. (Bejárati Guczor-utca f.) 50-34

HARMONIUM ÉS ZONGORA

Mielőtt harmoniumot vásárolna, ne mulassa el a mi **foárjegyzékünket kérni!**

Az országban a legnagyobb választék elvámolt elsőrendű amerikai és német-orosz gyártmányokban kedvezményes fizetési feltételek mellett minden árfelemelés nélkül.

Képviselek kerestetnek.

HERBER ÉS BERLETH

Budapest, VII., Wesselényi-u. 53. sz.

38-40

Legrégbbi harangöntföde

alapítva 1793. évben
baktai

EGRY FERENC.

Kisgejócz (Ungmegye.)

Budapest, VI.,

Lehel-utca 8. a

Budapesti telefon 25-37

harang és ércöntöde, cs. és kir. szabadalmazott harang felszerelések, vas harangláb gyár.

Kitünteté: Páris 3 drb. érem. Varselle 1, Moszkva 2, Bécs 2, Budapest 4, Szeged 1, Székesfehérvár 4, Kecskemét 1, Pécs 1, Hódmezővásárhely arany oklevél. Békésm. gazd. egyesület. Országos gazd. egyesület. Győrvidéki gazdasági egyesület. Országos Ipari egyesület. Országos vas- és fémipari kiállítás "on dísz érem Ezenfelül 3 darab érdemkereszt, egy a ... érsektől.

HIRDETÉS. „A vasárnapi iskola és a gyermek istentisztelet” címen Bobál Samu egyházmaróti lelkész által megírt 44 oldalnyi füzet, a melyet szerző az összes lelkészeknek megküldött, **kapható** példányonként 30 fillérért, tömeges megrendelésnél (20 darabnál több) példányonként 24 fillérért a szerzőnél, valamint lapunk szerkesztőjénél is.

20 16

Már megjelent

11-ik bővített kiadás
és nálam kapható:

Lelki fegyver

Hadbavonlt evang. katonáink és honmaradt hibeink használatára.

Irta: **Stráner Vilmos**

Ára kötve 40 fillér.

Kókai Lajos

könyvkereskedése

Budapest, Hamermayer-Károly-u. 1.

Toronyórákat

gyárt elsőrendű kivitelben,
jótállás mellett

NADLER ÉS DR. SCHÖNFELD

LEUCWILBER P. E. ufódai

Budapest, VII., Práter-utca 9 sz.

Alapított 1891. Telefon 14-37.

Képes árjegyzéket és költségvetést díjtalanul küld.

NOVOTNY ANTAL FIA

harangöntőde és
vasharanglábgyár

**Temesvár, Gyár-
város.**

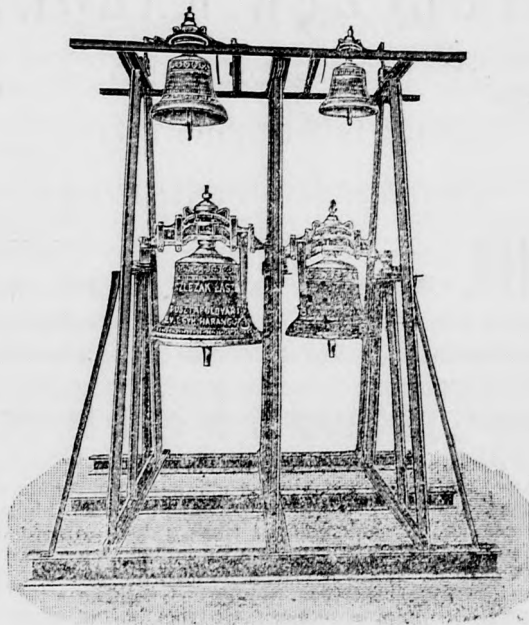
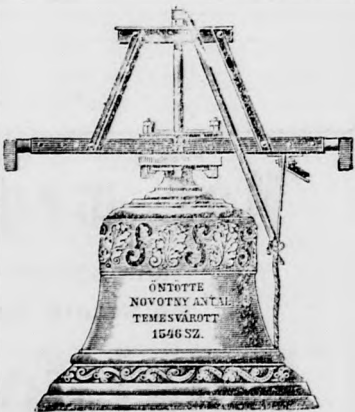
Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangsoportok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. — Különösen ajánlja saját taalmányu

**új modoru áfilyukasz-
foff harangjait,**

melyek felső részükön a hegedűévez hasonló 8 alakú nyílásokkal vannak ellátva s ezért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb hangok, mint a régi modoruak. Ily szerkezetű 327

kgos harang hangban egyenlő 461 kgos régi modoru haranggal. Ajánl továbbá forgatható vertvas koronákat, régi harangok ilyenekkel való újra szerelését és vertvas haranglábakat.

Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak — Az 1896. orsz. kiállításon milliumi nagy éremmel kitüntetve.

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harangöntő, harangfelszerelés és harangállvány gyára
Budapest, VI. ker. Frangepán-u. 77

Pontos és legjobb **órák** 5 évi jótállásra!

Egyházi szentedények, úrvacsora-kelyhek, keresztelő kannák oltári gyertyatartók borkarcsók. Arany és ezüst ékszerek, evőeszközök, china-ezüst disztárgyak részletfizetésre is kaphatók.

Javításokra s vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok. Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN,

műórás és ékszerész, az ev. ref. egyházak szállítója.

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 5. SZ. I. EM.

Pontos kiszolgálás!

Jutányos árak!

